

Висновки і перспективи подальших досліджень. Сучасний стан розвитку сімейного виховання в Україні можна схарактеризувати як етап пошуку шляхів і методів, які б давали змогу краще здійснити соціалізацію дошкільників у сім'ях. Організація цього процесу передбачає створення умов, які стимулюють адаптаційні дії дітей, підготовку батьків до здійснення виховної діяльності, наявність позитивно забарвленої, доброзичливої атмосфери в родинях, поєднання зусиль батьків і педагогів ЗДО.

Список використаних джерел

1. Артемова Л. Соціалізація дитини в родині. Дошкільне виховання. 2004. №3. С.3–5.
2. Вільхова О. Вплив сім'ї на соціалізацію дитини. Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. Полтава, 2003. № Вип. 1-2 (28/29). С. 39–41.
3. Грицишина Т. І. Соціалізація дітей старшого дошкільного віку як соціально-педагогічна проблема. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2016. № 12. – С. 12–15.
4. Кравченко Т. В. Сім'я та її вплив на соціалізацію дитини. Педагогіка і психологія. 2009. №3. С. 32–42.
5. Явтушенко Н. Роль батьків у соціалізації дитини. Реабілітаційна педагогіка: актуальні питання теорії та практики: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 20-21 листопада 2008 року /Полт. держ. пед. ун-т імені В.Г. Короленка, Державний департамент України з питань виконання покарань у Полт. обл., Управління у справах сім'ї молоді та спорту Полт. обласн. держадміністрації та ін. Полтава, 2009. С. 162–164.

УДК 373.2.015.31:796.012]:796.022

**Яковлева М.В.,
Бабенко Т.С.**

*Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка
Науковий керівник – д.п.н., проф. Гнізділова О.А.*

ВПЛИВ НЕСТАНДАРТНОГО ОБЛАДНАННЯ НА СТИМУЛЮВАННЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті розкривається роль і значення нестандартного обладнання у фізичному розвитку дітей дошкільного віку. Наголошується на необхідності застосування нестандартного фізкультурного обладнання з метою активізації рухової діяльності дошкільників.

Ключові слова: дитина дошкільного віку, нестандартне фізкультурне обладнання, рухова активність, фізичний розвиток.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У сучасному суспільстві особливої актуальності набуває проблема виховання

здорової нації. Вона зумовлена стійкими тенденціями погіршення здоров'я молодого покоління, зниження рівня його фізичної підготовки. Ці негативні явища значною мірою пов'язані з недостатньою руховою активністю дітей. Оскільки чимало рухових задатків, навичок, умінь розвиваються в дошкільному віці, то їх формування, а також становлення загальних основ здоров'я доцільно починати саме на цьому віковому етапі. Тому серед пріоритетних завдань дошкільної освіти, визначених державними документами, є збереження та зміцнення фізичного, психічного, духовного здоров'я дитини, підвищення опірності й захисних сил дитячого організму, виховання стійкого інтересу до рухової активності, потреби в ній, вироблення звички до здорового способу життя.

Стратегічною метою роботи закладу дошкільної освіти повинна стати турбота про здоров'я дітей, адже здоровий малюк легше сприймає виховні впливи, швидше набуває необхідних умінь і навичок, краще пристосовується до змін у навколишньому середовищі. Проблема збереження і зміцнення здоров'я дітей повинна бути важелем виховної роботи, що здійснюється педагогами. У зв'язку з цим постає проблема вдосконалення рухового режиму дітей та виявлення умов, що забезпечують його активізацію.

Ефективність збереження та зміцнення здоров'я дітей дошкільного віку забезпечується проведенням фізкультурно-оздоровчих заходів із використанням різноманітного обладнання та інвентарю. Це сприяє зацікавленості дітей руховою діяльністю та підвищує їх мотивацію до виконання фізичних вправ. Урізноманітнити роботу з фізичного виховання можливо за рахунок використання педагогами нестандартного фізкультурного обладнання, що сприяє розвитку фізичних і формуванню морально-вольових якостей, покращенню роботи органів і систем організму, зміцненню м'язів, а головне – збереженню та зміцненню здоров'я дітей дошкільного віку.

Ґрунтовний **аналіз праць педагогів** довів, що розвиток і здоров'я дітей дошкільного віку залежить від оптимального рівня рухової активності, оскільки її недостатність або надмірність сприяє затримці росту та розвитку, а також знижує робочі й адаптивні можливості організму. Чисельними дослідженнями вчених (О. Аксьонової, Є. Аркіна, Є. Вавілової, Е. Вільчковського, Л. Волкової, Т. Глушанок, Н. Денисенко, Ю. Змановського, В. Сухарєва, Г. Шалигіної та ін.) встановлено безперечний вплив рухів на здоров'я дитини, оскільки вони є біологічною потребою організму дитини від народження та природною необхідністю в її розвитку: активізується робота органів, систем організму й органів відчуття.

Важливість рухової активності підкреслюється також у дослідженнях когорти педагогів і психологів: О. Богініч, Є. Вавілової, С. Волкової, Л. Глазиріної, Н. Денисенко, О. Дубогай, Ю. Зма-

новського, Л. Карманової, О. Крилової, М. Маханьової, І. Муравова, М. Рунової, В. Спіріної, Т. Таллер, В. Теленчі, В. Фролова, Г. Юрко та інших. Питання оптимізації режиму рухової активності дітей у дошкільних навчальних закладах ґрунтовно висвітлено в працях Е. Вільчковського і О. Курок. Загальні положення про значення рухової активності в процесі фізичного виховання дітей дошкільного віку розглядаються в роботах О. Бикової, О. Богініч, Е. Вільчковського, Н. Денисенко, Т. Дмитренко, М. Рунової, Т. Осокіної. Позаяк проблема використання нестандартного фізкультурного обладнання як засобу активізації рухової діяльності дошкільників не була предметом спеціального дослідження.

Мета статті полягає у розкритті ролі та значення нестандартного обладнання у фізичному розвитку дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Недостатня рухова активність дітей дошкільного віку негативно позначається на стані здоров'я, фізичному і психологічному розвитку дітей. Це свідчить про необхідність пошуку шляхів оптимізації рухової активності дітей дошкільного віку та їх реалізації в системі дошкільної освіти. Необхідно: підвищити інтерес дітей до різних видів рухової діяльності; збільшити обсяги рухової активності дітей; спонукати дітей до самостійної рухової діяльності; підвищувати емоційний настрій малюків [1, с.56-59].

Усі перераховані завдання можна вирішити на фізкультурних заняттях, а також в іграх, естафетах та самостійній руховій діяльності дітей із застосуванням нестандартного фізкультурного обладнання.

Нестандартне фізкультурне обладнання це – багатофункціональний, фізкультурно-ігровий інвентар чи переносне спортивне обладнання, що має елементи новизни і творчості, яке легко трансформується при мінімальній затраті часу та ефективно впливає на стимулювання рухової діяльності дітей дошкільного віку [2, с.12-13].

Недостатнє матеріальне забезпечення ЗДО, відсутність можливості придбати потрібне дороге устаткування, бажання зробити фізкультурні заняття цікавими і ефективними, різноманітними і цікавими, спонукали нас до пошуку нових засобів фізкультурно-оздоровчої роботи. Урізноманітнити фізкультурне обладнання та інвентар з метою покращення фізичного здоров'я дітей, їхньої фізичної та рухової підготовки, настрою та зацікавленості, а головне – зміцнення здоров'я вихованців, можна широко застосовуючи в роботі нестандартне фізкультурне обладнання.

Нестандартне фізкультурне обладнання можна ефективно використовувати з оздоровчою метою, забезпечуючи ряд переваг перед традиційними засобами, оскільки йому властиве суворе дозування навантаження, спрямованість тренування на окремі групи

м'язів, а також широке застосування в період відновлення після перенесених хвороб. У фізичному вихованні дітей дошкільного віку нестандартне фізкультурне обладнання дозволяє у більш короткі терміни вирішити завдання розвитку їхніх рухових якостей: сили, витривалості, швидкості, гнучкості та спритності. Особливо ефективним є використання тренажерів у фізичному вихованні дітей з надмірною вагою. Такі діти охоче та із задоволенням займаються на тренажерах, у той час як на стандартному фізкультурному обладнанні вони працюють менш активно. Важливо, щоб тренажери та тренажерні пристрої відповідали антропометричним і функціональним особливостям дітей дошкільного віку, можливістю дозування навантаження, були естетичними, простими в експлуатації, мали невеликі габарити та недорого коштували тощо.

Метою оздоровчих вправ з використанням нестандартного фізкультурного обладнання є: формування правильної постави; корекція різних проблем хребта; розвиток м'язів; зниження надмірної ваги; покращення функціональних можливостей організму; заняття при різних відхиленнях у стані здоров'я; покращення рухливості суглобів.

Працюючи над проблемою підвищення інтересу дітей до різних видів рухової діяльності, ми вирішили урізноманітнити організовану та самостійну рухову діяльність дітей за допомогою нестандартного фізкультурного обладнання, зробленого своїми руками з різних підручних засобів і матеріалів. Один із прийомів підвищення ефективності фізкультурного обладнання – новизна, яка створюється за рахунок внесення нового нестандартного обладнання, зміни переносного обладнання в своєрідні комплекси (смуги перешкод, будиночки, парканчики). Інтерес дітей до різних нововведень викликає у них позитивні емоції і це тонізує організм у цілому. Нестандартне фізкультурне обладнання дало можливість підвищити інтерес дітей до виконання основних рухів та ігор; розвивати у дітей спостережливість, естетичне сприйняття, уяву, зорову пам'ять; формувати уявлення про форму і кольори; сприяти формуванню фізичних якостей і рухових умінь дітей.

На заняттях з фізичної культури, при проведенні ранкової гімнастики, прогулянок, фізкультурних свят і розваг слід якомога широко використовувати нестандартне фізкультурне обладнання, яке хоча й поступається можливостями порівняно з тренажерами, але все ж таки є більш доступним. У спортивному залі або на вулиці воно забезпечує достатній рівень фізичного навантаження, при цьому дозволяє коригувати техніку виконання вправ, змінювати характер зусиль дитини, ураховуючи її можливості та реакцію організму на рівень фізичного навантаження. Дитина може виконувати цілісний рух як самостійно, так і з допомогою інструктора з фізичної культури або вихователя.

Дошкільникам пропонуються додаткові атрибути, які спонукають їх до рухів. Окрім того, обладнання розміщується так, щоб дістаючи їх або прибираючи після ігор, дитина змушена була рухатися, докладати зусиль. Обладнання можна легко переносити, ставити, класти, передавати іншим, грати з ними. Заняття з нестандартним фізкультурним обладнанням цікаві дітям дошкільного віку, вони значною мірою підвищують їх емоційний тонус, зміцнюють м'язи, розвивають почуття відповідальності та самоконтролю. Діти дошкільного віку залюбки виконують вправи з нестандартним фізкультурним обладнанням і досягають високих результатів у фізичному вдосконаленні.

Нестандартне фізкультурне обладнання є важливим засобом активізації рухового режиму. Воно об'єктивно створює умови для рухової діяльності кожної дитини. Розвивальний вплив має періодично оновлене обладнання, яке спонукає дитину до рухів, позитивно впливає на її емоційну сферу. Принципами організації фізкультурно-оздоровчої роботи із застосування нестандартного обладнання є відповідність віку дітей, різнобічність, комплексність й тематичність, динамічність і мобільність, дієвість, варіативність.

Кожне нестандартне фізкультурне обладнання багатофункціональне, що дає можливість застосовувати його в різних видах рухів. Наприклад, при виконанні загально-розвиваючих вправ на занятті або під час ранкової гімнастики ми використовуємо «прапорці», «кольорові стрічки», масажери «горішки», «канат», різноманітні доріжки здоров'я, «парашут», «карусель», «дуги», «скакалки». З метою зміцнення у дітей м'язів плечового поясу, спини, живота та розвитку координації використовуємо гімнастичний ролик, з обох боків якого є ручки [5, с.82-86].

Нестандартне фізкультурне обладнання можна використовувати для стрибків, перестрибування, переступання, а також в рухливих іграх. Слід відзначити позитивну роль використання нестандартного обладнання в іграх і вправах дітей для сприйняття простору і часу, формування спостережливості і умінь орієнтуватися в навколишньому середовищі.

Використовуючи нестандартне обладнання, з зацікавленістю, вигадкою, фантазією підходячи до визначення тематики та відбору змісту фізкультурних занять, приділяючи особливу увагу відчуттям дітьми радості від активної участі в різних спортивних заходах, значно збільшується рухова активність дітей, зростає інтерес дітей до занять фізкультурою, поліпшується техніка виконання рухів [3, с.111].

Нестандартне фізкультурне обладнання може бути індивідуального та колективного використання, а його вплив на організм – локальним (у роботі задіяні окремі групи м'язів), комплексним (у роботі задіяна приблизно третина м'язів) і загальним

(у роботі задіяна більшість м'язів тіла). Крім розвитку м'язів, нестандартне фізкультурне обладнання спрямоване на розвиток фізичних якостей: сили, витривалості, швидкості та спритності, координації рухів та виховання морально-вольових якостей: наполегливості, рішучості тощо.

Таким чином, за допомогою використання нестандартного обладнання поряд з руховою активністю розвивається вправність, увага, спритність, закріплюються знання кольору, форми, виховується вміння бути в колективі, збільшується моторна щільність занять, підвищується емоційний тонус, прагнення до досягнення більш високих спортивних результатів, винахідливість у самостійній діяльності, закріплюються досягнення корекційно-відновлювальної роботи.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, ефективність збереження та зміцнення здоров'я дітей дошкільного віку забезпечується проведенням фізкультурно-оздоровчих заходів із використанням нестандартного фізкультурного обладнання та інвентарю. Це сприяє зацікавленості дітей руховою діяльністю та підвищує їх мотивацію до виконання фізичних вправ. Урізноманітнити роботу з фізичного виховання можливо за рахунок використання педагогами нестандартного фізкультурного обладнання, що сприяє розвитку фізичних і формуванню морально-вольових якостей (швидкості, сили, витривалості, гнучкості та спритності), покращенню роботи внутрішніх органів і систем організму, зміцненню м'язів, а головне – збереженню та покращенню здоров'я дітей дошкільного віку.

Список використаних джерел

1. Доронина М.А. Роль нестандартного обладнання в фізическом развитии детей дошкольного возраста . Дошкольная педагогика. 2012. 285 с.
2. Козетов І. Методика використання нестандартного обладнання на уроках фізкультури. Фізичне виховання в школі. 2002. С. 12 -13.
3. Петров К.Н. Нетрадиционные физические пособия в ДОУ. Воспитание школьников. 2014. 311 с.
4. Проект оновленого переліку фізкультурного обладнання, спортивного спорядження та інвентарю для використання в дошкільних навчальних закладах URL : <http://www.kmi.gov.ua>
5. Черевков М.А. Особенности использования нестандартного оборудования в детских садах. М.: Просвещение, 2011. 155 с.